

PROFESSIONEEL WERKEN IN EEN ORGANISATIE

COLOFON

Boom beroepsonderwijs
info@boomberoepsonderwijs.nl
www.boomberoepsonderwijs.nl

Auteur(s): M. Bakker, B. Becker, N. van Bodegraven, J. Bolt, S. van Brouwershaven, T. Cremers, Hanso Educatie, T. Hilhorst, M. van den Hof, D. van der Klooster, S. de Koning, V. Landsmeer-Dalm, N. Montulet, J. Noordzij, H. Penterman, U. Peters, E. van Rijbroek, M. de Stigter, K. Stolk-Haak, M. Velthoen
Eindredactie: K. Stolk-Haak

Titel: Professioneel werken in een organisatie
ISBN: 978 90 372 6433 3
Eerste druk/eerste oplage

Bronvermelding: BigTunaOnline | Shutterstock.com, BrandonKleinPhoto | Shutterstock.com, Lysikova Irina | Shutterstock.com,
NetwerkMediawijsheid.nl/competentiemodel, Pikisuperstar | Freepik

© 2023 Boom beroepsonderwijs | Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van een (of meerdere) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom beroepsonderwijs, te vinden op www.boomberoepsonderwijs.nl.

INHOUD

Voorwoord	9
Thema 1 Pedagogisch werkveld	12
1.1 Kinderopvang	13
1.2 Onderwijs	17
1.3 Speciaal onderwijs	22
1.4 De pedagogisch professional	24
1.5 Kritische beroepssituatie	26
1.6 Verdieping: In de praktijk	27
1.7 Begrippen	30
Thema 2 Organisatie en structuur	32
2.1 De organisatie	33
2.2 Soorten organisaties	34
2.3 Organisatiestructuur	36
2.4 Organisatiecultuur	40
2.5 Kritische beroepssituatie	42
2.6 Verdieping: In de praktijk	43
2.7 Begrippen	45
Thema 3 Richtlijnen en protocollen	48
3.1 Werken met protocollen	49
3.2 Verplichte protocollen	52
3.3 De inhoud van een protocol	54
3.4 Verzorgingsprotocollen	55
3.5 Procedures bij besmettelijke ziekten	60
3.6 Ergonomisch werken	64
3.7 Afwijken van een protocol	66
3.8 Kritische beroepssituatie	68
3.9 Verdieping: In de praktijk	68
3.10 Begrippen	71
Thema 4 Hygiënisch en gezond	74
4.1 Gezondheid en factoren	75
4.2 Hygiëne	77
4.3 Micro-organismen	79

4.4	Besmetting	80
4.5	Kenmerken huishoudelijk werk	82
4.6	Schoonmaakmiddelen, milieu en duurzaamheid	86
4.7	Textiel verzorgen	91
4.8	Kritische beroepssituatie	95
4.9	Verdieping: In de praktijk	96
4.10	Begrippen	98
Thema 5	Ergonomisch werken	102
5.1	Ergonomie	103
5.2	Ergonomisch werken	106
5.3	Kritische beroepssituatie	109
5.4	Verdieping: In de praktijk	110
5.5	Begrippen	113
Thema 6	Een veilige omgeving	114
6.1	Een veilige omgeving	115
6.2	Brandveiligheid	117
6.3	Calamiteiten	119
6.4	Bedrijfshulpverlening	124
6.5	Gevolgen ingrijpende gebeurtenissen	126
6.6	Kritische beroepssituatie	129
6.7	Verdieping: In de praktijk	130
6.8	Begrippen	133
Thema 7	Kwaliteitszorg	134
7.1	Kwaliteit	135
7.2	Kwaliteitszorg kinderopvang	142
7.3	Kwaliteitszorg in het onderwijs	146
7.4	Eigen rol	149
7.5	De PDCA-cyclus	150
7.6	Kritische beroepssituatie	152
7.7	Verdieping: In de praktijk	153
7.8	Begrippen	155
Thema 8	Pedagogische stromingen	158
8.1	Pedagogiek en de reformbeweging	159
8.2	Maria Montessori	161
8.3	Peter Petersen	162
8.4	Helen Parkhurst	164

8.5	Célestin Freinet	165
8.6	Rudolf Steiner	167
8.7	Janusz Korczak	168
8.8	Loris Malaguzzi	170
8.9	Emmi Pikler	171
8.10	Stromingen ontwikkelingspsychologie	173
8.11	Kritische beroepssituatie	176
8.12	Verdieping: In de praktijk	177
8.13	Begrippen	179
Thema 9 De speel- en leeromgeving		184
9.1	Samenhang inrichting en kwaliteit	185
9.2	Activerende leeromgeving	189
9.3	Visie op inrichting	192
9.4	Visie op keuze spelmaterialen	193
9.5	Verschillende speltypen	196
9.6	Kritische beroepssituatie	199
9.7	Verdieping: In de praktijk	200
9.8	Begrippen	204
Thema 10 Samenwerken		206
10.1	Een team	207
10.2	Samenwerken in een team	209
10.3	Andere vormen van samenwerken	211
10.4	Samenwerken op school	215
10.5	Kritische beroepssituatie	218
10.6	Verdieping: In de praktijk	218
10.7	Begrippen	222
Thema 11 Werkoverleg en vergadertechnieken		224
11.1	Overleg	225
11.2	Soorten vergaderingen	226
11.3	Vergaderstructuur	229
11.4	Besluitvorming	235
11.5	Effectief vergaderen	235
11.6	Kritische beroepssituatie	237
11.7	Verdieping: In de praktijk	237
11.8	Begrippen	241

Thema 12 Werkbegeleiding	244
12.1 Werkbegeleiding	245
12.2 Taken en verantwoordelijkheden	247
12.3 Begeleiden	253
12.4 Leren volgens Maslow	257
12.5 Kritische beroepssituatie	258
12.6 Verdieping: In de praktijk	259
12.7 Begrippen	263
Thema 13 Een leven lang leren	266
13.1 Beroepsmatig handelen	267
13.2 Bevorderen van deskundigheid	270
13.3 Deskundigheid in een team	271
13.4 Eigen deskundigheid	276
13.5 Kritisch reflectief werkgedrag	278
13.6 Kritische beroepssituatie	280
13.7 Verdieping: In de praktijk	281
13.8 Begrippen	283
Thema 14 Informeren en voorlichten	284
14.1 Informeren	285
14.2 Het informatieve gesprek	287
14.3 Voorlichting	289
14.4 Gezondheidsvoorlichting	295
14.5 Kritische beroepssituatie	297
14.6 Verdieping: In de praktijk	298
14.7 Begrippen	301
Thema 15 Spreken voor de groep	302
15.1 Presenteren	303
15.2 Presentatieopbouw	305
15.3 Afstemmen op doelgroep	306
15.4 Presentatietechnieken	308
15.5 Weerstand uit de groep	311
15.6 Kritische beroepssituatie	312
15.7 Verdieping: In de praktijk	313
15.8 Begrippen	316
Thema 16 Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie	318
16.1 Typen oudergedrag	319

16.2	Communicatie met ouders	323
16.3	Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie	326
16.4	Vergroten ouderbetrokkenheid	329
16.5	Kritische beroepssituatie	331
16.6	Verdieping: In de praktijk	331
16.7	Begrippen	337
Thema 17 De digitale professional		338
17.1	Digitaal vaardig zijn	339
17.2	Vaardigheden	341
17.3	Digitalisering van de beroepspraktijk	344
17.4	Veilig werken met ICT	350
17.5	Professioneel omgaan met socials	352
17.6	Kritische beroepssituatie	354
17.7	Verdieping: In de praktijk	355
17.8	Begrippen	359
Thema 18 Ethiek en beroepscode		360
18.1	Ethiek en moraal	361
18.2	Ethische dilemma's	362
18.3	Ethisch stappenplan	363
18.4	Beroepscode en beroepspraktijk	367
18.5	Kritische beroepssituatie	370
18.6	Verdieping: In de praktijk	371
18.7	Begrippen	374
Bronnen		375
Index		381

VOORWOORD

Angerenstein Zorg & Welzijn is een complete serie leermiddelen voor de volgende kwalificatiedossiers:

- Maatschappelijke zorg
- Pedagogisch werk
- Sociaal werk
- Verzorgende-IG.

Voor welzijnsprofessionals is vakkennis van uiteenlopende onderwerpen van groot belang. Het vormt de basis voor het handelen in de beroepspraktijk. De boeken van Angerenstein Zorg & Welzijn bevatten alle benodigde theorie voor de beginnende beroepsbeoefenaar.

De serie leermiddelen voor het kwalificatiedossier Pedagogisch werk bestaat uit zes bronnenboeken met online aanvullende verwerkingsopdrachten, kritische beroepssituaties en toetsen:

Boek	PM	GPM	OA
Ontwikkelingspsychologie	x	x	x
Opvoeden, begeleiden en verzorgen	x	x	x
Communicatie met kinderen, ouders en collega's	x	x	x
Professioneel werken in een organisatie	x	x	x
Gespecialiseerd pedagogisch medewerker		x	
Onderwijsassistent			x

Koppeling kwalificatiedossier 2021

Elk thema heeft een koppeling met één of meerdere werkprocessen van het kwalificatiedossier. Hieronder tref je per thema aan met welk(e) werkproces(sen) deze is gekoppeld:

	Basisdeel						Pedagogisch medewerker kinderopvang				Gespecialiseerd pedagogisch medewerker							Onderwijsassistent										
	B1-K1-W1	B1-K1-W2	B1-K1-W3	B1-K1-W4	B1-K1-W5	B1-K1-W6	B1-K2-W1	B1-K2-W2	B1-K2-W3	B1-K2-W4	B1-K2-W5	B1-K2-W6	B1-K2-W7	P2-K1-W1	P2-K1-W2	P2-K1-W3	P2-K1-W4	P2-K1-W5	P2-K1-W6	P2-K1-W7	P3-K1-W1	P3-K1-W2	P3-K1-W3	P3-K1-W4	P3-K1-W5	P3-K1-W6	P3-K2-W1	P3-K2-W2
Koppeling boeken - kwalificatiedossier Pedagogisch werk 2023																												
1 Pedagogisch werkveld							x	x																				
2 Organisatie en structuur					x		x	x																				
3 Richtlijnen en protocollen							x							x														
4 Hygiënisch en gezond							x																					
5 Ergonomisch werken							x							x														
6 Een veilige omgeving	x			x																								
7 Kwaliteitszorg							x																					
8 Pedagogische stromingen							x	x																				
9 De speel- en leeromgeving				x																								
10 Samenwerken					x																							
11 Werkoverleg en vergadertechnieken					x																							
12 Werkbegeleiding		x																										
13 Een leven lang leren				x	x		x	x																				
14 Informeren en voorlichten															x													
15 Spreken voor de groep					x						x																	
16 Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie					x																							
17 De digitale professional				x			x	x																				
18 Ethiek en beroepscode							x	x																				

Professioneel werken in een organisatie

Professioneel werken in een organisatie is één van de zes boeken voor Pedagogisch werk. Dit bronnenboek bevat de basiskennis over de onderwerpen: pedagogisch werkveld, organisatie en structuur, werken met richtlijnen en protocollen, een hygiënische en gezonde omgeving, ergonomisch werken, een veilige omgeving, kwaliteitszorg, pedagogische stromingen, de speel- en leeromgeving, samenwerken, werkoverleg en vergadertechnieken, werkbegeleiding, een leven lang leren, informeren en voorlichten, spreken voor de groep, ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie, de digitale professional en ethiek en beroepscode.

Opbouw theorie

Een thema bestaat uit drie onderdelen:

1. basistheorie
2. kritische beroepssituatie
3. verdieping in de praktijk.

Basistheorie

De basistheorie bevat informatie die relevant is voor de pedagogisch professional. De theorie wordt verlevendigd met voorbeelden. Belangrijke begrippen worden uitgelegd in de tekst en zijn vet gemaakt.

Wanneer je in de linker kantlijn dit icoontje ziet, kun je in de bijhorende digitale leeromgeving een online aanvulling vinden in de vorm van een filmfragment, verwijzing naar een website of een document.